

Bijlage 3 - Programma van Eisen

Behorende bij de aanbesteding: "Drukwerk verkiezingen", kenmerk: dCI-000536

In dit Programma van Eisen zijn alle minimumeisen en uitvoeringsvoorwaarden opgenomen waar u aan moet voldoen om de opdracht te kunnen uitvoeren. Alle minimumeisen en uitvoeringsvoorwaarden zijn knock-out-criteria.

Op het moment dat u de inschrijving indient, gaat u akkoord met alle minimumeisen en uitvoeringsvoorwaarden die aan de opdracht worden gesteld. Het niet voldoen aan een eis of uitvoeringsvoorwaarde kan uitsluiting betekenen van de verdere aanbestedingsprocedure.

1. Algemeen

- 1.1. Opdrachtnemer is in staat en bereid om de gevraagde dienstverlening gedurende de gehele looptijd van de overeenkomst inclusief eventuele verlengingen conform de in de aanbestedingsstukken gestelde eisen en (rand)voorwaarden uit te voeren.
- 1.2. Opdrachtnemer voert de dienstverlening uit op vakbekwame en ononderbroken wijze.
- 1.3. Opdrachtnemer beschikt over een aantoonbaar ingerichte calamiteiten- en opschalingsprocedure voor tussentijdse verkiezingen of onverwachte wijzigingen in de verkiezingsplanning.
- 1.4. Opdrachtnemer acteert gedurende de looptijd van de overeenkomst proactief en zal, gevraagd en ongevraagd, adviseren over verbeteringen van samenwerking, kwaliteit en kostenbeheersing op het gebied van leveringen en aanverwante processen binnen de kaders en randvoorwaarden van de overeenkomst.

2. Wet- en regelgeving

- 2.1. Opdrachtnemer garandeert dat de levering en dienstverlening in alle opzichten voldoet aan vigerende wet- en regelgeving, overheidsvoorschriften en milieubepalingen.
- 2.2. Opdrachtnemer conformeert zich aan de gestelde termijnen in de Kieswet en het Kiesbesluit. Indien de gemeente ervoor kiest om hier bij onvoorziene omstandigheden vanaf te wijken, dan conformeert opdrachtnemer zich aan dat besluit, na gezamenlijk overleg tussen de gemeente en opdrachtnemer.
- 2.3. Opdrachtnemer is bekend met de komende wijzigingen in de Kieswet, het Kiesbesluit en de verschillende Experimentenwetten rond de verkiezingen.
- 2.4. Eventuele wijzigingen in vigerende wet- en regelgeving zijn op deze overeenkomst van toepassing. Opdrachtnemer is bereid om eventuele wijzigingen in de wet en de onderliggende regelingen tijdig en kosteloos per ingangsdatum van de betreffende wijziging te implementeren en de processen daar op aan te passen.

3. Productie stembescheiden

- 3.1. Opdrachtnemer draagt zorg voor het tijdig en correct produceren van alle stembescheiden.
- 3.2. Alle stembescheiden voldoen aan de eisen zoals gesteld in het model van het Ministerie van BZK.
- 3.3. Opdrachtnemer is verantwoordelijk voor het verkrijgen van het actuele model BZK van het Ministerie van BZK.
- 3.4. Opdrachtnemer garandeert dat al het verkiezingsdrukwerk wordt geproduceerd op papier van hoogwaardige en consistente kwaliteit, passend binnen de geldende wet- en regelgeving en de huisstijlvereisten van de gemeente. Het gebruikte papier dient voldoende stevigheid, leesbaarheid en verwerkbaarheid te bieden voor zowel handmatige als machinale verwerking. Daarnaast waarborgt opdrachtnemer een constante kleurkwaliteit en correcte snijmarges.
- 3.5. Het formaat van de relevante stembescheiden is afhankelijk van het aantal partijen en kandidaten voor de betreffende verkiezing. Na de definitieve kandidaatstelling wordt het definitieve formaat van de relevante stembescheiden bepaald.
- 3.6. Opdrachtnemer beschikt over een systeem waarmee kan worden gecontroleerd of voor elke kiezer de juiste hoeveelheid stempassen is aangemaakt, bijvoorbeeld door middel van een KIX-code of gelijkwaardig.
- 3.7. Opdrachtnemer levert van alle stembescheiden vooraf tijdig digitale drukproeven aan ter controle en goedkeuring door de gemeente. Wijzigingen op deze drukproeven worden kosteloos doorgevoerd door opdrachtnemer. De gemeente en opdrachtnemer komen vooraf overeen tot welk moment wijzigingen op de drukproeven mogen worden doorgegeven. De laatste drukproef wordt op verzoek van de gemeente fysiek (in hardcopy) en kosteloos aangeleverd.
- 3.8. Bij gecombineerde verkiezingen (zoals bijvoorbeeld bij de Provinciale Staten- en Waterschapsverkiezingen) worden de stembiljetten voorzien van een kleur zodat ze duidelijk van elkaar te onderscheiden zijn.
- 3.9. Het logo van de gemeente wordt op de enveloppen in 2 kleuren uitgevoerd. De envelop is in de kleur wit.

- 3.10. Het logo van de gemeente op de stempassen wordt niet in kleur uitgevoerd.
- 3.11. Opdrachtnemer is in staat om (last minute) wijzigingen in aantallen, aanpassingen in teksten of planning door te voeren. Indien nodig kan opdrachtnemer ook buiten kantooruren en in weekenden doorwerken in een periode van vier (4) maanden voorafgaand aan de verkiezingsdag.
- 3.12. Opdrachtnemer garandeert in geval van een calamiteit tijdens het productieproces voldoende productiecapaciteit ten behoeve van onderhavige overeenkomst.
- 3.13. Ingeval van problemen in de productie van stempassen, is opdrachtnemer verantwoordelijk voor het tijdig en correct oplossen van deze problemen, zodat dit geen gevolgen heeft voor de kiesgerechtigdheid van de betreffende kiezers. Het uitgeven van vervangende stempassen voor (een deel van) de kiezers geldt als allerlaatste optie.
- 3.14. Bij een fout in het productieproces of als stembescheiden niet voldoen aan de voorschriften (bijvoorbeeld misdruk), wordt het drukwerk op een professionele wijze vernietigd. De gemeente wordt hiervan altijd op de hoogte gesteld door opdrachtnemer en ontvangt een bewijs hiervan in de vorm van een vernietigingscertificaat of gelijkwaardig.
- 3.15. Opdrachtnemer is verantwoordelijk voor tijdige, correcte en kosteloze oplossing van productiefouten of misdruk van stembescheiden. Eventuele kosten gemaakt door de gemeente ter oplossing van productiefouten of misdruk zijn tevens voor rekening van opdrachtnemer.
- 3.16. De gemeente wordt in de gelegenheid gesteld om iedere batch persoonlijk te controleren door middel van een steekproef op locatie van opdrachtnemer.
- 3.17. Opdrachtnemer zorgt op verzoek voor het lichten van stempassen van bijvoorbeeld overledenen of verhuisden. De gemeente levert hiervoor een overzicht aan. Opdrachtnemer bezorgt de gelichte stempassen uiterlijk 2 werkdagen na het lichten op een door de gemeente nader te bepalen locatie.
- 3.18. Opdrachtnemer garandeert dat de kwaliteit, kleuren en echtheidskenmerken van de stembescheiden juist zijn.
- 3.19. Opdrachtnemer garandeert dat de persoonsgegevens volledig en juist zijn gedrukt op de relevante stembescheiden.
- 3.20. Opdrachtnemer garandeert dat stembescheiden juist zijn gecouverteerd.
- 3.21. Ingeval van gecombineerde verkiezingen (zoals bijvoorbeeld PS/WS) worden beide stempassen in één (1) envelop gecouverteerd.

4. Levering stembescheiden en overige verkiezingsmaterialen

- 4.1. Opdrachtnemer draagt zorg voor het tijdig en correct leveren van alle stembescheiden.
- 4.2. Opdrachtnemer is verantwoordelijk voor het contracteren van een postvervoerder die zorgdraagt voor het tijdig en correct bezorgen van alle stempassen en kandidatenlijsten bij de kiesgerechtigden van de gemeente Bergen op Zoom.
- 4.3. De gecouverteerde stempassen worden tijdig door de gecontracteerde postvervoerder verzonden aan de kiesgerechtigden van de gemeente Bergen op Zoom.
- 4.4. De kandidatenlijsten worden door de gecontracteerde postvervoerder tijdig huis-aan-huis bezorgd in de gemeente Bergen op Zoom.
- 4.5. Alle relevante stembescheiden (met uitzondering van de stempassen en de kandidatenlijsten ten behoeve van de kiesgerechtigden) worden binnen de vooraf overeengekomen termijn op een door de gemeente te bepalen locatie geleverd, tegen weersinvloeden en ander van buiten komend onheil beschermd verpakt. Er wordt onderscheid gemaakt tussen de verschillende soorten stembescheiden en waar deze dienen te worden afgeleverd. Drukwerk wordt in geen geval buiten het pand afgeleverd.
- 4.6. Opdrachtnemer verpakt de stembiljetten in specifieke aantallen per stembureau.
- 4.7. Op elke af te leveren omverpakking vermeldt opdrachtnemer duidelijk (bij voorkeur op de kopse kant) de productnaam van het soort drukwerk, het aantal stuks en indien beschikbaar de productcode.
- 4.8. Bij elke aflevering voegt opdrachtnemer een pakbon toe, waarop tenminste staat vermeld:
 - Productnaam;
 - Geleverd aantal stuks;
 - Naam van de besteller;
 - Afleverlocatie;
 - Afleverdatum;
 - Verpakkingseenheid;
 - Aantal colli;
 - Informatie over een eventuele deellevering.
- 4.9. Opdrachtnemer factureert de portiekosten van de door haar gecontracteerde postvervoerder aan de gemeente. De gemeente accepteert geen facturen rechtstreeks van de door opdrachtnemer gecontracteerde postvervoerder.

- 4.10. Opdrachtnemer is in staat om ook overige verkiezingsmaterialen te leveren, zoals bijvoorbeeld stembusjes met bijbehorende accessoires, stembussen met bijbehorende accessoires, stembureau aanduidingsmaterialen en diverse overige gebruiksmaterialen zoals bijvoorbeeld rode potloden.

5. Communicatie, rapportage en overleg

- 5.1. Opdrachtnemer benoemt één vaste contactpersoon (Single Point of Contact – SPOC) als eindverantwoordelijke voor de uitvoering van de overeenkomst en draagt zorg voor een geschikte back-up. De contactpersonen zijn op werkdagen telefonisch en per e-mail bereikbaar tussen 8.00 en 17.00 uur.
- 5.2. De contactpersonen van opdrachtnemer beheersen de Nederlandse taal in woord en geschrift.
- 5.3. Opdrachtnemer beschikt over een helpdesk die zowel telefonisch als per e-mail bereikbaar is op werkdagen tussen 8.00 en 17.00 uur en rondom kritieke data in de planning van een verkiezing (bijv. aanleveren kiesbestand, deadline drukproef etc.) ook na kantoortijden (minimaal tot 22.00 uur). Vragen gesteld via de helpdesk worden door opdrachtnemer binnen 24 uur, en bij spoed binnen 6 uur, beantwoord.
- 5.4. Opdrachtnemer en de gemeente stellen uiterlijk vier (4) maanden voor een verkiezing een planning op die voldoet aan de uiterlijke termijnen conform wet- en regelgeving.
- 5.5. Voorafgaand aan en na afloop van elke verkiezing vindt er overleg plaats tussen opdrachtnemer en de gemeente.
- 5.6. Voorafgaand aan de verkiezing worden alle afspraken vastgelegd voor de aankomende verkiezing.
- 5.7. Opdrachtnemer communiceert proactief over planning, voortgang en eventuele risico's in het voorbereidingstraject van de verkiezingen.
- 5.8. Na afloop van de verkiezing vindt een evaluatiegesprek plaats tussen opdrachtnemer en de gemeente. In dit gesprek wordt in ieder geval besproken welke problemen, uitdagingen en/of calamiteiten zich hebben voorgedaan en op welke wijze opdrachtnemer dit heeft opgelost. Ook worden eventuele oplossingen en/of maatregelen voor de lange(re) termijn besproken om herhaling te voorkomen.

6. Veiligheid en privacy

- 6.1. Opdrachtnemer stelt een beveiligd klantportaal beschikbaar aan de gemeente voor het veilig conform vigerende wet- en regelgeving, zoals daar zijn (maar niet limitatief) AVG, BIO, Cyberbeveiligingswet, uitwisselen van bestanden met persoonsgegevens die nodig zijn voor uitvoering van de overeenkomst.
- 6.2. Bestanden met persoonsgegevens worden nooit op een andere wijze uitgewisseld.
- 6.3. Een beveiligd klantportaal voldoet aan ISO 27001-wetgeving inclusief een Verklaring van Toepasselijkheid (VVT) waarmee de gemeente in staat wordt gesteld te allen tijde te voldoen aan vigerende wet- en regelgeving met een beveiligingsniveau dat voldoende hoog is om risico's te mitigeren.
- 6.4. Er wordt een verwerkersovereenkomst afgesloten conform de IBD standaard verwerkersovereenkomst gemeenten.
- 6.5. Opdrachtnemer verwerkt de persoonsgegevens die met de werkzaamheden in het kader van deze overeenkomst worden verkregen uitsluitend voor zover dat noodzakelijk is voor het verrichten van die werkzaamheden of die voortvloeien uit opdrachten verleend op basis van de overeenkomst. Opdrachtnemer deelt deze gegevens niet met derden zonder uitdrukkelijke toestemming van de gemeente.
- 6.6. De aangeleverde persoonsgegevens worden zorgvuldig op een beveiligde server bewaard en na elke verkiezing direct vernietigd in overeenstemming met de in de overeenkomst opgenomen bepalingen. De gemeente ontvangt een bewijs hiervan in de vorm van een vernietigingscertificaat of gelijkwaardig.
- 6.7. De opslag van data vindt plaats binnen de Europese Economische Ruimte (EER). Het is niet toegestaan gebruik te maken van beheerdiensten van partijen gevestigd buiten de EER en/of gebruik te maken van ontwikkeldiensten van partijen gevestigd buiten de EER.
- 6.8. Opdrachtnemer verstrekt een inlognaam en wachtwoord ten behoeve van het beveiligde klantportaal aan de contactpersonen van de gemeente. Voor het inloggen is een multifactor-methode vereist.
- 6.9. Opdrachtnemer garandeert de beveiliging van het drukwerk tijdens het productieproces, de opslag, het transport en de aflevering.
- 6.10. Het drukwerk wordt opgeslagen in een beveiligde locatie, niet toegankelijk voor derden. Ook het personeel van opdrachtnemer kan niet in de gelegenheid komen om stempassen te ontvreemden.
- 6.11. Opdrachtnemer overlegt op eerste verzoek van de gemeente een schriftelijk oordeel van een accountant of een gelijkwaardige deskundige over de verwerking van informatie en de genomen informatiebeveiligingsmaatregelen binnen de onderneming van opdrachtnemer.
- 6.12. Indien nodig verleent opdrachtnemer op verzoek van de gemeente een accountant toegang tot en inzage in alle gegevens die betrekking hebben op de overeenkomst en een accountant naar zijn oordeel nodig heeft.

7. Duurzaamheid (conform [MVI-criteriatool](#))

7.1. Opdrachtnemer verklaart dat alle drukwerkproducten voldoen aan onderstaande duurzaamheidscriteria. Bewijsmiddelen hoeven niet op voorhand te worden aangeleverd. Alleen bij vermoeden van niet voldoen kan de gemeente te allen tijde bewijsmiddelen opvragen bij opdrachtnemer.

7.2. Drukwerk: 70% van het vezelmateriaal uit duurzaam beheerde bossen of gerecyclede materiaal. De vezelgrondstof mag uit gerecyclede of primaire vezels bestaan. Primaire vezels mogen niet afkomstig zijn van genetisch gemodificeerde soorten. Voor alle vezels zijn geldige handelsketencertificaten vereist van onafhankelijke certificatiesystemen zoals Forest Stewardship Council ([FSC](#)), het Programme for the Endorsement of Forest Certification ([PEFC](#)) of gelijkwaardig, of leveringsbonnen van papier voor recycling volgens [EN 643](#).

Minstens 70% van het vezelmateriaal voor het product moet komen uit duurzaam beheerde bossen, gecertificeerd door onafhankelijke handelsketenregelingen, en/of moet gerecyclede materiaal zijn. Hergebruik van afvalmateriaal in het papierproductieproces (papieruitval van papierfabrieken (zelf geproduceerd of ingekocht) is uitgesloten van de berekening van gerecyclede vezels. Ongecertificeerd primair materiaal moet afkomstig zijn van legale bronnen en voldoen aan controle-eisen.

Mogelijke bewijsmiddelen

- (Geldig) certificaat van een ISO type I milieukeurmerk, waarvan de eisen overeenkomen met de in dit criterium gestelde eisen, of een gelijkwaardig certificaat. Meer informatie over ISO type I milieukeurmerken is te vinden op de [website van PIANOo](#). Producten met de volgende keurmerken voldoen in elk geval aan deze eis:
 - [EU Ecolabel voor bedrukt papier, kantoomateriaal van papier en draagtassen van papier \(Besluit 2020/1803\)](#);
 - [EU Ecolabel voor grafisch papier \(Besluit 2019/70\)](#), inclusief documentatie die aantoont dat het papier voor het desbetreffende kantoorartikel wordt gebruikt;
 - [Nordic Swan](#) Copy and printing paper;
 - [Blue Angel](#) Recycled paper of [Blue Angel](#) Environmentally Friendly Printing Papers;
 - FSC, PEFC.
- Of gelijkwaardig.

7.3. Drukwerk: gebruik van elementair chloor verboden bij het bleken van pulp.

Deze eis geldt voor pulp- en papierfabrikanten. Pulp moet gebleekt zijn zonder gebruik van elementair chloor (ECF) of geheel zonder chloor (TCF). Chloorgas mag niet als bleekmiddel worden gebruikt. Deze eis geldt niet voor het gebruik van chloorgas in samenhang met de productie en de toepassing van chloordioxide, omdat dit een milieuvriendelijker alternatief is dan het direct gebruik van chloorgas.

Hoewel deze eis ook van toepassing is op het bleken van gerecyclede vezels, wordt aanvaard dat de vezels in hun vorige levenscyclus met chloorgas kunnen zijn gebleekt.

Mogelijke bewijsmiddelen

- (Geldig) certificaat van een ISO type I milieukeurmerk, waarvan de eisen overeenkomen met de in dit criterium gestelde eisen, of een gelijkwaardig certificaat. Meer informatie over ISO type I milieukeurmerken is te vinden op [de website van PIANOo](#). Producten met de volgende keurmerken voldoen in elk geval aan deze eis:
 - [EU Ecolabel voor grafisch papier \(Besluit 2019/70\)](#);
 - [Nordic Swan](#) Copy and printing paper;
 - [Blue Angel](#) Recycled paper of [Blue Angel](#) Environmentally Friendly Printing Papers.
- Of gelijkwaardig.

7.4. Drukwerk: maximaal energieverbruik volgens EU Ecolabel – Papierproductie.

De energie die wordt verbruikt bij de productie van papier moet voldoen aan het maximale energieverbruik (elektriciteit en brandstof) zoals gedefinieerd in criterium 2 van het [EU Ecolabel voor grafisch papier \(Bijlage I van Besluit \(EU\) 2019/70 van de Commissie\)](#).

Mogelijke bewijsmiddelen

- (Geldig) certificaat van een ISO type I milieukeurmerk, waarvan de eisen overeenkomen met de in dit criterium gestelde eisen, of een gelijkwaardig certificaat. Meer informatie over ISO type I milieukeurmerken is te vinden op [de website van PIANOo](#). Producten met de volgende keurmerken voldoen in elk geval aan deze eis:
 - [EU Ecolabel voor grafisch papier \(Besluit 2019/70\)](#);
 - Nordic Ecolabel copy and printing paper, maar alleen als de som van de punten voor elektriciteit en brandstof niet hoger is dan 2,5 (conform het EU Ecolabel criterium 2). Om dit aan te tonen dient de berekening te worden meegestuurd.
- Of gelijkwaardig.

7.5. Drukwerk: afvalbeheersysteem is verplicht.

De locatie waar het product wordt gemaakt, beschikt over een afvalbeheersysteem dat omschrijft welke maatregelen zijn genomen om de hoeveelheid vast en vloeibaar afval te verminderen (inclusief papierafval, inktafval, afval van reinigingsmiddelen en vochtwater zoals gedefinieerd door lokale of nationale regelgevende instanties).

Documentatie over het afvalbeheersysteem moet ten minste informatie over de volgende procedures bevatten:

- verwerken, inzamelen, scheiden en gebruiken van recycleerbare materialen afkomstig van de afvalstroom;
- terugwinning van materialen voor andere toepassingen, zoals verbranding voor processtoomopwekking of warmteopwekking of voor de agrarische toepassingen;
- verwerken, inzamelen, scheiden en afvoeren van gevaarlijk afval zoals omschreven door de desbetreffende regelgevende lokale en nationale instanties;
- doelstellingen voor voortdurende verbetering en streefcijfers voor de vermindering van de afvalproductie en de toename van hergebruik en recycling.

Mogelijke bewijsmiddelen

- (Geldig) certificaat van een ISO type I milieukeurmerk, waarvan de eisen overeenkomen met de in dit criterium gestelde eisen, of een gelijkwaardig certificaat. Meer informatie over ISO type I milieukeurmerken is te vinden op [de website van PIANOo](#). Producten met een certificaat van [EU Ecolabel voor bedrukt papier, kantoomateriaal van papier en draagtassen van papier \(Besluit 2020/1803\)](#) voldoen in elk geval.
- ISO 14001-certificaat, indien het afvalbeheer in de ISO 14001-certificering voor de productielocatie(s) voldoende wordt behandeld. EMAS-certificaat, indien het afvalbeheer voor de productielocatie(s) in de EMAS-milieuverklaring van het bedrijf is gedocumenteerd, of een gelijkwaardig certificaat.
- Een verklaring van de inschrijver, samen met (een omschrijving van) de goedgekeurde afvalbeheerprocedures.
- Een afvalbeheerplan voor de betrokken sites, ev. met documentatie van eventuele (onder)aannemers voor het afvalbeheer.
- Of gelijkwaardig.

7.6. Drukwerk: grenswaarden aan isopropylalcoholgehalte.

Bij offsetdrukwerk zonder UV-inkten door middel van vellenoffsetdrukwerk, smalbaanrotatiedruk of rotatiedruk geldt dat het vochtwater dat gebruikt wordt voor de productie van het in het kader van deze aanbesteding te leveren drukwerk, een maximaal isopropylalcoholgehalte (IPA-gehalte) heeft van:

- indien het vellenoffsetdrukproces wordt toegepast: 5 vol.%;
- indien het rotatie-offsetdrukproces wordt toegepast: 3 vol.%;
- indien het smalbaanrotatie-offsetdrukproces wordt toegepast: 5 vol.%

Bij offsetdrukwerk met UV-inkten door middel van smalbaanrotatie geldt dat het vochtwater dat gebruikt wordt voor de productie van het in het kader van deze aanbesteding te leveren drukwerk, een maximaal isopropylalcoholgehalte (IPA-gehalte) heeft van 7 vol.%.

Mogelijke bewijsmiddelen

- Kopie van de oplosmiddelenboekhouding, als bewijs voor het gehanteerde IPA-percentages bij het te leveren drukwerk.
- Of gelijkwaardig.

7.7. Drukwerk: producten zijn verplicht verpulpbaar.

Het product moet opnieuw kunnen worden verpulpt, en:

- Natsterktemiddelen mogen niet worden gebruikt, behalve voor draagtassen van papier en pakpapier, waarin zij alleen mogen worden gebruikt als kan worden aangetoond dat het product opnieuw kan worden verpulpt.
- Lamineermiddelen, met inbegrip van polyetheen en/of polypropyleen, mogen uitsluitend worden gebruikt om de levensduur van het product met minstens één jaar verhogen. Deze producten omvatten boeken, opbergmappen, vouwmappen, (school)schriften, kalenders, notitieboekjes en agenda's. Tijdschriften, draagtassen van papier of pakpapier mogen niet worden gelamineerd. Dubbele laminering mag op geen enkel product worden toegepast.

Voor papieren kantoorartikelen geldt: wanneer een onderdeel van een product van papier eenvoudig te verwijderen is (bijvoorbeeld een metalen staaf in een hangmap, een bijlage in een tijdschrift, een kunststof omslag of een herbruikbare omslag van een (school)schrift), mag de verpulpbaarheidsstest zonder deze component worden uitgevoerd.

Mogelijke bewijsmiddelen

- (Geldig) certificaat van een ISO type I milieukeurmerk, waarvan de eisen overeenkomen met de in dit criterium gestelde eisen, of een gelijkwaardig certificaat. Meer informatie over ISO type I milieukeurmerken is te vinden op [de website van PIANOo](#). Producten met een certificaat van [EU Ecolabel voor bedrukt papier, kantoomateriaal van papier en draagtassen van papier \(Besluit 2020/1803\)](#) voldoen in elk geval.

- Als het te bedrukken product geen certificaat van EU Ecolabel voor bedrukt papier, kantoomateriaal van papier en draagtassen van papier draagt, dient de inschrijver voor specifieke productgroepen een verklaring te verstrekken waarin het volgende staat:
 - **Kantoomateriaal van papier:** er zijn geen natsterktemiddelen gebruikt. Indien er wel natsterktemiddelen zijn gebruikt voor draagtassen van papier en pakpapier toont de inschrijver aan dat het product opnieuw kan worden verpulpt, ondersteund door de resultaten van de testverslagen overeenkomstig de PTS-methode PTS-RH 021, het evaluatiesysteem ATICELCA 501 of gelijkwaardige standaardmethoden.
 - **Kranten, tijdschriften, draagtassen van papier, pakpapier of kantoomateriaal van papier:** er worden geen lamineermiddelen gebruikt. In andere gevallen verstrekt de inschrijver de resultaten van de testverslagen waaruit blijkt dat het product opnieuw kan worden verpulpt, overeenkomstig de PTS-methode PTS-RH 021, het evaluatiesysteem ATICELCA 501 of gelijkwaardige standaardmethoden die de bevoegde instantie heeft aanvaard.
 - **Gelamineerde producten:** er is geen dubbele laminering toegepast.
- Of gelijkwaardig.

7.8. Drukwerk: verwijderbaarheid van kleefmiddelen scoort ten minste 71 op de EPRC-scorelijst.

Dit criterium is van toepassing op bedrukt en te bedrukken papier, kantoortekeningen van papier en draagtassen van papier waarvoor kleefmiddelen zijn gebruikt. Op water gebaseerde kleefmiddelen hoeven niet aan dit criterium te voldoen.

De verwijderbaarheid van kleefmiddelen moet een score van ten minste 71 op de EPRC-scorelijst hebben (te downloaden van de [European Paper Recycling Council](#)).

Voor drukgevoelige kleefmiddelen geldt dat de verwijderbaarheidsscore op de EPRC-scorelijst ten minste positief moet zijn.

Toepassingen van kleefmiddelen die zijn vermeld in de bijlage bij de "Assessment of Printing Product Recyclingability, Scorecard for Removability of Adhesive Applications" worden geacht in overeenstemming te zijn met de eis.

Mogelijke bewijsmiddelen

- (Geldig) certificaat van een ISO type I milieukeurmerk, waarvan de eisen overeenkomen met de in dit criterium gestelde eisen, of een gelijkwaardig certificaat. Meer informatie over ISO type I milieukeurmerken is te vinden op [de website van PIANOo](#). Producten met een certificaat van [EU Ecolabel voor bedrukt papier, kantoomateriaal van papier en draagtassen van papier \(Besluit 2020/1803\)](#) voldoen in elk geval.
- Een verklaring dat de scorelijst van de verwijderbaarheid van kleefmiddelen voldoet aan de richtlijnen van de European Paper Recycling Council (EPRC). De verklaring wordt ondersteund met testresultaten overeenkomstig met de INGEDE-methode 12 of gelijkwaardige standaardmethoden.
- Voor op water gebaseerde kleefmiddelen:
 - documentatie waaruit blijkt dat de in het product gebruikte lijm op waterbasis is; of
 - het veiligheidsinformatieblad van het kleefmiddel als dat aangeeft dat het in het product gebruikte kleefmiddel op water is gebaseerd.
- Of gelijkwaardig.

7.9. Drukwerk: ontinktbaarheid scoort ten minste 51 op de EPRC Deinkability Scorecard.

Dit criterium is van toepassing op bedrukt papier op basis van wit papier. Enveloppen hoeven niet aan dit criterium te voldoen.

De ontinktbaarheid moet worden aangetoond met de EPRC Deinkability Scorecard. Alle geanalyseerde individuele parameters moeten een positieve score hebben, met een eindscore van ten minste 51 op de EPRC Deinkability Scorecard (te downloaden van: [The recycling process – European Paper Recycling Council](#)).

De druktechnologieën of drukinkten moeten worden getest op de papiersoorten die in een product worden gebruikt. Het testcertificaat kan worden gebruikt voor afdrukken met dezelfde inkt op hetzelfde type substraat als de inkt ten minste dezelfde oppervlakte als op het geteste product bestrijkt.

Mogelijke bewijsmiddelen

- (Geldig) certificaat van een ISO type I milieukeurmerk, waarvan de eisen overeenkomen met de in dit criterium gestelde eisen, of een gelijkwaardig certificaat. Meer informatie over ISO type I milieukeurmerken is te vinden op [de website van PIANOo](#). Producten met een certificaat van [EU Ecolabel voor bedrukt papier, kantoomateriaal van papier en draagtassen van papier \(Besluit 2020/1803\)](#) voldoen in elk geval. Let op, wanneer deze artikelen met EU Ecolabel worden nabedrukt, dan geldt het EU Ecolabel niet voor die nabedrukking.
- Een verklaring dat de scorelijst van de ontinktbaarheid voldoet aan de richtlijnen van de European Paper Recycling Council (EPRC). De verklaring wordt ondersteund met testresultaten overeenkomstig met de INGEDE-methode 11 of gelijkwaardige standaardmethoden.
- Of gelijkwaardig.

- 7.10. Drukwerk: geen schadelijke stoffen in inkt, verfstoffen, vernis, toevoegingen, reinigingsmiddelen en oplosmiddelen.
- Voor offsetdrukwerk en/of digitaal printwerk geldt dat, voor het in het kader van de opdracht te leveren drukwerk, geen inkten, verfstoffen, vernis, toevoegingen, reinigingsmiddelen of oplosmiddelen mogen worden gebruikt die geïnclassificeerd zijn met één of meerdere van de H-zinnen: H300, H301, H310, H311, H330, H331, H340, H341, H350, H350i, H351, H360F, H360FD, H360Fd, H360Df, H361f, H361d, H361fd, H362, H370, H371, H372, H373, H400, H410, H411, H412, H413, EUH059, EUH029, EUH031, EUH032 en EUH070. Als uitzondering op deze eis geldt dat UV-inkten en UV-vernissen geïnclassificeerd mogen zijn met H412.
- Mogelijke bewijsmiddelen*
- EU Ecolabel of Nordic Swan keurmerk, of gelijkwaardig keurmerk.
 - Veiligheidsinformatiebladen, technische specificaties of andere documentatie, waaruit blijkt dat aan dit criterium is voldaan.
 - Of gelijkwaardig
- 7.11. Drukwerk: grenzen aan schadelijke stoffen APEO, halogenen en ftalaten, biocides.
- Voor offsetdrukwerk en/of digitaal printwerk geldt dat de toegepaste inkt, toners, lijm, reinigingsmiddelen of andere chemicaliën bij het vervaardigen van het te leveren drukwerk niet mogen bevatten:
- Alkylfenoethoxylaten (APEO).
 - Halogenen, met uitzondering van biocides met halogenen, met één of meerdere van de H-zinnen: H300, H301, H304, H310, H311, H330, H331, H340, H341, H350, H350i, H351, H360F, H360FD, H360Fd, H360Df, H361f, H361d, H361fd, H362, H370, H371, H372, H373, H400, H410, H411, H412, H413, EUH059, EUH029, EUH031, EUH032 en EUH070.
 - Ftalaten met de H-zinnen: H360F, H360D en H361f.
 - Biocides, inclusief biocides met halogenen, met een log Pow (octanol/waterverdelingscoëfficiënt) $\geq 3,0$ of een experimenteel bepaalde bioconcentratiefactor (BCF) > 100 .
- Mogelijke bewijsmiddelen*
- EU Ecolabel of Nordic Swan keurmerk, of gelijkwaardig keurmerk.
 - Veiligheidsinformatiebladen, technische specificaties of andere documentatie, waaruit blijkt dat aan dit criterium is voldaan.
 - Of gelijkwaardig.
- 7.12. Drukwerk: voertuigen voor vervoer goederen en dienstverleners voldoen ten minste aan emissieklasse 6.
- Voor het vervoer van de goederen naar de locatie van de inkoopende organisatie dient binnen de landsgrenzen gebruik te worden gemaakt van voertuigen die ten minste aan emissieklasse 6 voldoen.
- Mogelijke bewijsmiddelen*
- Afschrift van de typegoedkeuringspapieren van de voor de uitvoering van de opdracht in te zetten voertuigen.
 - Of gelijkwaardig.
- 7.13. Drukwerk: secundaire/tertiaire verpakking van gerecycled materiaal.
- Wanneer kartonnen dozen worden gebruikt voor secundaire en/of tertiaire verpakkingen, dienen deze voor minstens 80% uit post-consumer gerecycled karton te bestaan. Wanneer niet-biobased kunststof folie of -vellen worden gebruikt voor secundaire en/of tertiaire verpakkingen, dienen deze voor minstens 75% uit gerecycled materiaal te bestaan.
- Bij dit criterium gaat het om materiaal dat afkomstig is van producten die al een eerdere gebruiksfunctie hebben vervuld, zoals consumentenafval (post-consumer fase).
- Als er om bepaalde redenen niet kan worden voldaan aan deze eis, moet de inschrijver dit onderbouwd toelichten. Definities, conform [Besluit beheer verpakkingen 2014](#) §1. Begripsbepalingen, Artikel 1:
1. **Verpakkingen:** alle producten, vervaardigd van materiaal van welke aard ook, die kunnen worden gebruikt voor het insluiten, beschermen, verladen, afleveren en aanbieden van andere producten, van grondstoffen tot afgewerkte producten, over het gehele traject van producent tot gebruiker of consument, wegwerpartikelen die voor dit doel worden gebruikt daaronder begrepen, waarbij verpakkingen uitsluitend omvatten verkoop- of primaire verpakkingen, verzamel- of secundaire verpakkingen en verzend- of tertiaire verpakkingen:
 - a. Waarbij producten als verpakking worden beschouwd indien zij aan het vorenstaande voldoen, ongeacht andere functies die de verpakking ook kan vervullen, tenzij het product integraal deel uitmaakt van een ander product en het nodig is om dat product tijdens zijn levensduur te bevatten, te ondersteunen of te bewaren en alle elementen bedoeld zijn om samen gebruikt, verbruikt of verwijderd te worden.
 - b. Waarbij producten die ontworpen en bedoeld zijn om op het verkooppunt te worden gevuld alsmede wegwerpartikelen die in gevulde toestand worden verkocht of die ontworpen en bedoeld zijn om op het verkooppunt te worden gevuld, slechts als verpakking worden beschouwd indien zij een verpakkingfunctie hebben. en

- c. Waarbij de componenten van een verpakking en de bijbehorende in de verpakking verwerkte elementen worden beschouwd als deel van de verpakking waarin ze verwerkt zijn en waarbij de bijbehorende elementen die aan een verpakt product hangen of bevestigd zijn en die een verpakkingsfunctie hebben, als verpakking worden beschouwd, tenzij zij integraal deel uitmaken van dit product en alle elementen bedoeld zijn om samen verbruikt of verwijderd te worden.
2. **Verkoop- of primaire verpakking:** verpakking die zo is ontworpen dat zij voor de eindgebruiker of consument op het verkooppunt een verkoopheenheid vormt.
3. **Verzamel- of secundaire verpakking:** verpakking die zo is ontworpen dat zij op het verkooppunt een verzameling van een aantal verkoopheenheden vormt, ongeacht of deze als dusdanig aan de eindgebruiker of consument wordt verkocht, dan wel alleen dient om de rekken op het verkooppunt bij te vullen en die van het product kan worden verwijderd zonder dat dit de kenmerken ervan beïnvloedt.
4. **Verzend- of tertiaire verpakking:** verpakking die zo is ontworpen dat het verladen en het vervoer van een aantal verkoopheenheden of verzamelverpakkingen wordt vergemakkelijkt om fysieke schade door verladen of transport te voorkomen, weg-, spoor-, scheeps- of vliegcontainers daaronder niet begrepen.

Definitie gerecycled of secundair materiaal:

Materiaal dat verkregen is via opwerking van afvalmateriaal. Dit kan een afvalstroom in een productieproces zijn (Pre-consumer fase) of afkomstig van producten die al een eerdere gebruiksfunctie hebben vervuld, zoals consumentenafval (Post-consumer fase):

- Pre-consumer materiaal (of: postindustriële restmateriaal) is restmateriaal dat geen afval wordt in een productieproces. Uitgesloten is hergebruik zoals nabewerking en schroot, dat gegenereerd wordt in een proces en kan worden teruggewonnen binnen hetzelfde proces. Het gaat om materiaal gegenereerd door de industrie en niet is gebruikt door de consument.
- Post-consumer materiaal is restmateriaal dat door eindgebruikers van producten wordt geproduceerd bij afdanking van deze producten, als de eindgebruiker het product niet langer voor het beoogde doel kan gebruiken. Eindgebruikers zijn onder andere huishoudens, commerciële partijen en industriële partijen. Afdanking omvat het retourneren van materiaal uit de distributieketen. Het gaat om materiaal afkomstig uit eerder gebruik of uit reststromen en dat primaire materialen vervangt. Het materiaal kan afkomstig zijn van zowel soortgelijke als andersoortige producten dan het doelproduct. Kenmerkend voor recycling is dat het materiaal gescheiden wordt tot een zo zuiver mogelijke grondstof en aan het begin van een productieproces wordt heringevoerd. Op voorhand van het recyclingproces is doorgaans niet bekend in welk eindproduct het materiaal terecht komt. Er is een bewerking nodig om de materialen opnieuw in te kunnen zetten in de oorspronkelijke of andere toepassing.

Mogelijke bewijsmiddelen

- Technische productspecificaties van de verpakkingen of andere documentatie waaruit blijkt dat aan dit criterium is voldaan.
- Of gelijkwaardig.